

A könyvtárállományok optimalizálása és felhasználásuk javítása érdekében három irányban folytattak kutatómunkát: a vasutasok információigényének tanulmányozása, az állományok kihasználásának tanulmányozása és a vasutal határos területeken a megválaszolhatatlanság okainak tanulmányozása, /vasuti tematikában elutasítás nem volt/. A kutatások eredményeit felhasználták a gyarapítási tervek kiigazításához, határterületi tematika esetén könyvtárközi kölcsönzéssel a más könyvtárak állományának aktív kihasználásához és a letéti állomány kialakításához.

Felszólalása végén az előadó azokról a konkrét intézkedésekről beszélt, amelyek segítségével végre kívánják hajtani az SZKP KB határozatát. A legfontosabb kutatási területek: a tudományos-műszaki tájékoztatási szervek és a tudományos-műszaki könyvtárak közösen folytatott kísérletei eredményeinek tanulmányozása, az ágazat letéti állományának a megszervezése, az automatizált vasuti tudományos-műszaki információs rendszer bevezetése.

A központi tudományos-műszaki könyvtár tevékenységének alapvető irányairól, a még megoldásra váró feladatokról, az SZKP KB határozatának az ágazatban történő megvalósításáról beszélt V.N. SCSIRIN, a "Csermetinformáció" Vaskohászati Tájékoztatási Intézet igazgatóhelyettese és M.M. PILIKOVSKAJA, a Könyvüipari Központi Tudományos-Műszaki Könyvtár igazgatóhelyettese.

A szemináriumot a résztvevők nagyjelentőségűnek tartották a könyvtári tevékenység további fejlesztésében és az SZKP KB határozatában szereplő feladatok mielőbbi megvalósításában.

/Naucsnyie i Tehniczeszkie Biblioteki SzSzsZR, 1975.  
1.sz. p.10-18./

Viszocsek Valerijné



## A tudományos-műszaki tájékoztatás és a tudományos könyvtárügy közötti együttműködés az NDK-ban

Szakemberek azt vizsgálták, hogy mennyiben sikerült a tudományos-műszaki tájékoztatásnak a népgazdasági problémák megoldásához segítséget nyújtani, továbbá a kutatási és fejlesztési eredmények hatékony felhasználását elérni. Megállapításuk szerint a tájékoztatás területén - beleértve a káderek képzésének és a feladatok végrehajtásának jelentős támogatását - komoly eredményeket értek el. Jelenleg - az NTMIR /Nemzetközi Tudományos Műszaki Információs Rendszer/ közvetítésével - a KGST országok tudományos-műszaki forrásai-

nak összessége az NDK valamennyi üzeme, kombinátja és kutatóintézete számára hozzáférhető.

A ZIID /Zentralinstitut für Information und Dokumentation = Központi Tájékoztatási és Dokumentációs Intézet/ nagymértékben támaszkodik a szovjet tapasztalatokra. Ezt az alábbi néhány adat is bizonyítja:

a ZIID 359 szovjet ujságot és folyóiratot, továbbá 246 szovjet másodlagos dokumentumot dolgoz fel;

a ZIID-ben, az 1974. év folyamán elkészült 13 955 fordításnak egyharmada a Szovjetunióból származik;

a vezetők tájékoztatásának dokumentumai 20%-ban utalnak szovjet információs forrásokra.

A tudományos-műszaki tájékoztatás alapvető célja az, hogy a tudományos-műszaki munka mindinkább a népgazdasági szempontoknak megfelelően alakuljon és az ilyen jellegű problémák megoldására irányuljon. A tájékoztatási szakembereknek az a feladatuk, hogy a természetben és a tudomány területén dolgozóknak, valamint a vezetés és tervezés kádereinek kimerítő tájékoztatást nyújtsanak, lehetővé téve számukra a tervfeladatok magas színvonalu, határidőre történő, eredményes teljesítését. Ehhez a népgazdaság strukturájának alapos ismerete szükséges, mert csak ennek révén lehet a tudományos-műszaki tájékoztatást helyesen - a népgazdasági követelményekből kiindulva - irányítani.

Az NDK tudományos-műszaki tájékoztatása fejlesztésének követelményei és előfeltételei az alábbiakban foglalhatók össze.

Az első kiindulópont az NDK politikai helyzete. A munkatársakkal állandóan ismertetni kell a béke megszilárdításáért világszerte megnyilvánuló mozgalmakat és a nemzetközi osztályviták lényegét. Csak, ha már valamennyi munkatárs megértette politikánk alap gondolatát, akkor lehet azokat az eszközöket és módszereket megtalálni, amelyek az NDK pozíciójának sokoldalú megerősítéséhez, a szocialista gazdasági integrációhoz és a nemzetközi szolidaritáshoz vezető uton, a célok eléréséhez szükségesek.

A második kiindulópontot - a tudomány és technika, valamint a tudományos-műszaki tájékoztatás viszonylatában - a népgazdasági követelmények alkotják. A törekvéseknek arra kell irányulniuk, hogy a tudomány és a tájékoztatás a vezetés és tervezés részéről felmerült igényeket ésszerűen, magas szintűen és a kellő időben elégítsék ki. Tapasztalati tények jelzik - a tudomány és technika területén - a közvetlen összefüggést a tervteljesítés és a hatékony információfeldolgozás, ill. szolgáltatás között.

A harmadik kiindulópont az - egyre szorosabb és átfogóbb - együttműködés a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal. Az e téren megmutatózó iramat többek között az is jellemzi, hogy az NTMIK-ben dolgozó munkatársak számát 150 főre emelték és a közös munkát korszerű technikai berendezésekkel is támogatják /R 40, Pentakta gépsor/.

A negyedik kiindulópont: a tevékenységi terület további alakulását a műszaki bázis egyre fokozódó igénybevétele határozza meg. A tartalmilag magas értékű és egyben gazdaságos információfeldolgozást már ma is nehéz megvalósítani, a jövőben azonban teljességgel elképzelhetetlen lenne elektronikus adatfeldolgozás, mikrofilmtéchnika és egyéb műszaki segédeszközök használata nélkül.

Végezetül: a népgazdasági és tudományos-műszaki fejlődés - különös tekintettel a pénzügyi, anyagi és időbeli szempontokra - a szocialista termelési mód keretei között a tervek alapján megy végbe. Ez különösen akkor válik érthetővé, ha a Szovjetunióknak a tudományos-műszaki tájékoztatás területén szerzett tapasztalatait, továbbá az NTMIK együttes tapasztalatait elemezzük. Láthatjuk, hogy a Szovjetunióban céltudatosan és eredményesen haladnak a tudományos-műszaki tájékoztatási rendszer országos felépítésének útján, miközben a termelésben figyelembe veszik a könyvtárügy és a vezetési rendszerek együttműködését.

Központi tervezés és koordinálás biztosítja, hogy a Szovjetunióban, a baráti szocialista államokban, valamint a kapitalista ipari államokban fellelhető és állandóan gyarapodó ismeretek szervezeten kerüljenek feltárára. Ezért kell a tudományos-műszaki tájékoztatás fejlesztését az NDK-ban a Szovjetunióval együttműködve végezni.

Az NDK-ban most központi kérdés a szakhálózatok és szakkönyvtárak együttműködésének módja a tudományos-műszaki és társadalomtudományi tájékoztatás megfelelő részterületeivel. Ebben döntő jelentőségű a tudományos-műszaki tájékoztatás ágazati rendszerei és központjai vezetőinek a könyvtárüggyel - mindenekelőtt a szakhálózatokkal és szakkönyvtárakkal - való kooperációs készsége. Ez a magatartás ma lényegében pozitívnek és konstruktívnek mondható.

Az információs igények kielégítése érdekében a tájékoztatás- és könyvtárügy közötti együttműködésre nagy gondot fordítanak. Az egyes ipar- és tudományágak, valamint a forrás-orientációjú információkereső rendszerek információs igényüket egyrészt saját eredményeik felhasználása, információs teljesítményük továbbfejlesztése, másrészt a nemzetközi együttműködés és a nemzetközileg összeegyeztethető részrendszerek kiépítése révén oldják meg; ezenkívül megszervezik a tudományos szakkönyvtárakkal az együttműködést. A megfelelő kooperáció eredményeként a szükségletek jelentős része kielégíthető.

Az együttműködésnek a következő főbb típusait különböztethetjük meg:

1. Egyenrangú partnerek közötti együttműködés. Ez akkor áll fenn, ha a központi szakkönyvtár és a megfelelő szakterület központi tájékoztatási részlege különböző területeken tevékenykedik.
2. Azonos szakágon belüli szakkönyvtárak együttműködése a megfelelő tájékoztatási részleg irányítása alatt /a szakhálózati munka önállóságának megtartásával/.
3. A szakkönyvtáraknak és a megfelelő szakhálózatoknak az ágazati vagy területi tájékoztatással való integrációja. Ezek a szerveze-

tek szaktájékoztatási rendszerekként működnek. A könyvtári és tájékoztatási munka itt mindenekelőtt funkcionális egységet alkot, ezért ez a szervezeti forma igen progresszívnek tekinthető.

Az NDK tájékoztatási szakemberei tudják, hogy a tájékoztatásügy és könyvtárügy kooperációjának objektíve szükséges folyamata kialakítását elsősorban a felelős vezetők politikai-ideológiai nevelőmunkája, valamint a központi szervek megfelelő politikája segíti elő.

Az együttműködés fejlesztésének soron következő lépései az alábbiakban foglalhatók össze:

Megegyezések a könyvtárügy és a tudományos-műszaki, valamint társadalomtudományi tájékoztatás állami felelősei között a szakhálózatok, a szakkönyvtárak és az ágazati, ill. területi tájékoztatási rendszerek, valamint központjaik tevékenységének koordinálására vonatkozóan. Ezzel kapcsolatban a következő szempontok és feladatok merülnek fel, pl.:

az információs források beszerzésének és szolgáltatásának koordinálása;

a források munkamegosztáson alapuló feltárása;

az információk feltárására, tárolására és közvetítésére általános érvényű szabályok kidolgozása.

Megállapodások az NTMIR intézményei és a szakkönyvtárak között a területi információs ellátottsággal kapcsolatos felelősség kérdésében.

Együttműködés a tudományos haladás /kutatás, szabványosítás/ területén a tudományos-műszaki tájékoztatás érdekében.

A tudományos-műszaki tájékoztatás és a könyvtárügy szakkádereinek ki- és továbbképzésére azonos követelmények és irányelvek kidolgozása.

A szakkönyvtárak és szakhálózatok fejlődése szempontjából nagy jelentőségű az, hogy milyen viszonyban állnak a tudományos-műszaki és társadalomtudományi tájékoztatási intézményekkel. Ezért olyan határozatokot kell hozni, amelyekben az egyes - szakkönyvtárak fölé rendelt - központi szaktájékoztatási intézményeknek a szakkönyvtárak és szakhálózatok fejlesztésére vonatkozó kötelezettségeit megszabják.

Végezetül, biztosítani kell a szükséges aktivitást a szakkönyvtárakban, szakhálózatokban és tájékoztatási rendszerekben folyó tudományos, módszertani és szervező munka támogatásához.

/Informatik, 22.k. 1.sz. 1975. p.5-7./



Takáchné Tóth Mária